

Vinko Möderndorfer

BOŽIČNA ZGODBA

Igra v treh slikah

49. člen slovenske ustave pravi:

Zagotovljena je pravica do dela.

Zagotovljena je svoboda dela.

Vsakdo prosto izbira zaposlitev.

Vsakomur je pod enakimi pogoji dopustno vsako delovno mesto.

50. člen slovenske ustave pravi:

Državljeni imajo pravico do socialne varnosti, vključno s pravico do pokojnine.

NASTOPAJO LJUDJE IN DUHOVI

Mariči

Joža

Izidor

Referentka (tudi duh)

Janez (duh)

Bonifacij (tudi duh)

Poštar (duh)

Župan (tudi duh)

PRVA SLIKA

In je luč.

Čeprav se nam na začetku zdi, da vidimo znano sliko iz jasli: zasilno bivališču v hlevu, ograda, lestev, ležišče, kmečko orodje, zavešena svetloba - kmalu ugotovimo, da to, kar gledamo, ni ta podoba.

Velika soba v kmečki hiši. Soba, kuhinja, vse skupaj. Eno samo majhno okno z železnim križem. Ena sama lesena vrata s špranjami. V kotu postelja, pokrita s kupom cunj. Komaj prepoznamo, da je postelja. Tudi kmečki štedilnik na drva, ki je založen s kramo, ne služi svojemu namenu. Ob steni lestev, ki vodi pod strop. V stropu loputa, ki se odpira v podstrešje.

Prostor je precej razsut. Vse je nametano. Pravzaprav pravo smetišče. Odlagališče vsakršnih nepotrebnih predmetov. Kot da v hiši živi nekdo, ki ni nikoli nič stran vrgel. Ne smeti ne predmetov.

Joža, ženska blizu šestdesetih let, sedi na postelji v kotu. Med kupi starih cunj. Skoraj se ne loči od nametanih cunj. Oblečena je v plašč, na glavi ima doma pleteno kapo iz različnih ostankov volne. Očitno je v hiši zelo mraz.

Vstopi Mariči. Ženska tridesetih let. Gumijasti škornji, plašč in preko plašča ima oblečeno zelo preširoko jopo. Na glavi pletena kapa, podobna, kot jo ima Joža. Okrogel in zelo prostodušen obraz.

Mariči odrine kopicu starih revij in časopisov ter se usede na klop pod oknom.

Obe ženski nekaj časa molčita ion zreta predse.

JOŽA: Si ga spet zaprla?

MARIČI: Ni bil priden.

JOŽA: Zmrznil bo.

MARIČI: Bom ga šla iskat. Potem.

JOŽA: Kdaj *potem*?

MARIČI: Mi bo Marija povedala.

JOŽA: Ne bo ti.

MARIČI: Mi vedno pove.

JOŽA: Jaz ti bom povedala.

MARIČI: Ti nisi Marija.

JOŽA: Joža sem.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

MARIČI: Ti si *sveti trije kralji!*

JOŽA: Ti si pa neumna!

MARIČI: Sem, ja. Nobeden ni. Jaz pa sem.

Molčita.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

MARIČI: Sveti trije kralji so trije. Ti si pa ena.

JOŽA: Pojdi ga iskat!

MARIČI: Ne.

JOŽA: Zmrznil bo.

MARIČI: Ne.

JOŽA: Zakaj?

MARIČI: Ne povem.

JOŽA: Povej!

MARIČI: Sram me je.

JOŽA: Povej!

MARIČI: Ugriznil me je.

JOŽA: Kam?

MARIČI: Ne povem.

JOŽA: Povej!

MARIČI: Tepla me boš.

JOŽA: Ne bom.

MARIČI: Boš.

JOŽA: Če rečem.

MARIČI: Vedno rečeš.

JOŽA: Mogoče. Ampak zdaj res ne bom.

MARIČI: A daš roko v ogenj?

JOŽA: Dam.

MARIČI: Prav.

Molčita.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

JOŽA: Ne smej se!

Mariči se neha smejat.

JOŽA: In povej!

MARIČI: Kaj?

JOŽA: Kam te je ugriznil?

MARIČI: Sem.

Pokaže.

JOŽA: Kam?

MARIČI: V lulo.

Molčita.

Potem Joža vstane. Težko se dvigne iz postelje, s svojega kupa cunj. Šepa. Komaj se nekako primaje do drugega kupa cunj, na drugi strani sobe. Izmed cunj potegne širok moški pas, z veliko kovinsko sponko. Počasi, majavo, šepajoče, komaj diha, gre do Mariči. In jo začne pretepat.

Pretepa jo.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Mariči stoka.

Pretepa jo.

Mariči stoka.

Potem jo Joža neha tepst. Sopiha. Utrujena je. Šepajoč gre počasi nazaj med svoje cunje.

Spet sede. Pokrije se s cunjami.

Mariči joka.

JOŽA: Da boš vedela.

Mariči joka.

MARIČI: Roko daš v ogenj, si rekla.

JOŽA: Za tako stvar dam pas v roko, ne pa roko v ogenj.

Mariči joka.

MARIČI: Ne boš prišla med jagenjčke v nebesa.

JOŽA: Nočem tja.

Mariči joka.

MARIČI: Ne boš na toplem.

JOŽA: Nočem.

Mariči joka.

MARIČI: Ne bo te božal po glavi, ko ti bo hudo.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

JOŽA: Kaj me briga.

Mariči joka.

MARIČI: *Ti si rekla, da me bo božal po glavi, ko mi bo hudo in da bom med jagenjčki v nebesih.*

JOŽA: V peklu boš.

Mariči joka.

Mariči neha jokat.

Molčita.

Mariči se zasmеji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

JOŽA: Zdaj ga pa pojdi iskat.

Močita.

JOŽA: Zmrznil bo.

Nekdo trka.

Nekdo trka.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Mariči se razveseli.

MARIČI: Trije kralji so prišli!

Nekdo s pestjo udari po vratih.

MARIČI: A bojo prinesli pomaranče?

JOŽA: Tebe bojo odpeljali.

MARIČI: Jaz sem pridna.

JOŽA: Nisi.

MARIČI: *Ti nisi.*

Vrata se odprejo.

V hišo pokuka Referentka.

REFERENTKA: Zakaj se nista oglasili?

MARIČI: Čakava tri kralje.

JOŽA: Zakaj trkaš, če veš, da je odprto?

Referentka vstopi.

REFERENTKA: Zaradi manir. Najprej potrkaš in ko rečejo *naprej, vstopiš.*

JOŽA: Nisem rekla *naprej.*

MARIČI: Jaz bi rekla *naprej*, če bi bili trije kralji.

Referentka se razgleda po hiši.

REFERENTKA: Groza, kako živite! A vam ni služba zadnjič spravila hišo v red?

MARIČI: A imaš pomaranče?

REFERENTKA: Imam čokolado.

MARIČI: A ima lešnike?

REFERENTKA: Ne.

MARIČI: Brez lešnikov jo imam tudi rada.

Referentka iz torbice potegne ploščico čokolade.

REFERENTKA: Ker si pridna punca.

Mariči jo pograbi in jo začne takoj jesti. Komaj, da olupi papir.

JOŽA: Tisti vaši so vse razmetali.

REFERENTKA: Pospravili so, razkužili, smeti zmetali stran. Ne morem verjet, da je spet vse tako, kot je bilo.

JOŽA: Ni bilo lahko.

REFERENTKA: Kaj?

JOŽA: Vse dobit nazaj. Sreča, da jih niso odpeljali.

REFERENTKA: Koga?

JOŽA: Spodaj, ob cesti.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

REFERENTKA: Kaj?! Na smetišče ste jih šli iskat?

JOŽA: Niso smeti. Moje reči so.

REFERENTKA: Vrečke iz trgovine, embalaža, prazne konzerve, strgane škatle, stare časopisi, prazne steklenice, stari čevlji, stare cunje ...

JOŽA: Reči, ki mi nekaj pomenijo. Ko sem lahko še kaj kupila.

REFERENTKA: Tako ne bo šlo več naprej.

JOŽA: Ko sem delala.

Referentka si ogleduje Mariči, ki hlastno jè čokolado.

REFERENTKA: Poglej ta malo. Umazana je. Kdaj si jo nazadnje preoblekla?

JOŽA: Trideset let ima.

REFERENTKA: Lepo te prosim.

JOŽA: Ni dojenček.

REFERENTKA: Ja, ja.

Referentka molči.

Joža molči.

Mariči jè čokolado.

JOŽA: Si mi zrihtala službo?

REFERENTKA: Že petindvajset let nisi v službi.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

JOŽA: Odpustili so me.

REFERENTKA: Edina rešitev je, da poskrbimo za otroka.

JOŽA: Ne.

REFERENTKA: In zate.

JOŽA: Nisem noben lopov.

REFERENTKA: Huda zima bo.

JOŽA: Za tiste poskrbi, ki so tovarno ukradli.

REFERENTKA: Zmrznili boste.

JOŽA: Grelj bomo drug drugega.

REFERENTKA: V isti postelji. Trije odrasli!

JOŽA: Družina smo.

Mariči je pojedla čokolado.

MARIČI: Imaš še?

REFERENTKA: Če boš šla z mano, boš dobila še.

MARIČI: Ja!!

JOŽA: Nikamor ne bo šla.

REFERENTKA: Nekaj bo treba naredit.

Joža pomigne Mariči.

Mariči pride bliže.

Mariči se skloni k Jožinim ustnicam.

JOŽA: Odpeljat te misli v pekel.

Mariči se razburi.

MARIČI: Tja pa ne grem! Grem med jagenjčke, obljubila si.

REFERENTKA: Joža, nehaj strašit otroka.

MARIČI: Ne boš me odpeljala v pekel. Marija je rekla, da tudi, če si poreden, ne greš v pekel.

REFERENTKA: Ne v pekel, pač pa v toplo sobo, kjer se boš imela lepo.

MARIČI: Nočem lepo!

JOŽA: Vidiš, noče. Zdaj se lahko odkotališ nazaj v dolino.

REFERENTKA: In tebe bomo dali v dom.

JOŽA: Raje na tramu obvisim, tako kot Janez.

REFERENTKA: Ne bit neumna, Joža! Oba otroka bomo dali v varno oskrbo. Tebe pa v občinski dom. Občina ti bo plačala. Obiskovali se boste. Blizu boste. Bom tako uredila.

JOŽA: Tu nam je čisto lepo.

MARIČI: Ja. Lepo je. Vsake toliko so pa tudi nebesa.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Referentka se razgleduje po hiši.

REFERENTKA: Kje pa je Izidor?

JOŽA: Kaj te briga!

REFERENTKA: Kje je?!

MARIČI: Zunaj.

REFERENTKA: Nisem ga videla.

JOŽA: Šel je k nevesti.

REFERENTKA: Joža, lepo te prosim!

JOŽA: Oženil se bo.

Mariči se razburi. Zelo.

MARIČI: Ne bo se! Ne bo!!

JOŽA: Dol, k Ribnikarjevim se bo oženil.

REFERENTKA: Ribnikar je že dvajset let mrtev.

JOŽA: Mojka mu je všeč.

REFERENTKA: Pa saj veš, da se je odselila. Nobenega ni več. Cesta je šla čez hišo.

JOŽA: Z Mojko sta si všeč.

REFERENTKA: Ja, ko sta bila stara šest let in sta bila na istem ...

JOŽA: Kaj, kaj, kaj?!

REFERENTKA: Na istem *nivoju*.

Mariči razburjena.

MARIČI: Izidor je moj! Ne bo šel z drugo kurbo!

REFERENTKA: Mariči, kako pa govoriš!

MARIČI: Z drugo *kurbo*! Ne bo šel. Ga ne dam.

REFERENTKA: Kakšno *kurbo*?

MARIČI: Z drugo. Ker je moj!

REFERENTKA: In kje je? Ne smete ga pustit samega iz hiše.

MARIČI: V svinjak sem ga zaprla.

REFERENTKA: Lepo.

MARIČI: Z mano bo! In z mamó tudi. Z drugo kurbo pa ne!

REFERENTKA: Joža, bodi pametna!

JOŽA: V dolino se zvali!

REFERENTKA: Zakaj se delaš neumno, Joža?! Dobro veš, kaj govorim.

Mariči se zelo razburi. Kar hlasta.

MARIČI: Ne z drugo kurbo! Kurba je bil Judež, ki je prodal za trideset evrov. Kurba je bil

ata, ker je šel na štrik, pa ni pravljice do konca povedal. Kurba je bil poštar, ki je pismo

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

prinesel, da je mama potem sto let jokala. Kurba je bil sosed, ki je štirno zastrupil. Kurba, ker je mamu pufukal, pa ni trideset evrov dal. Kurba je bil angel, ki je prišel, da bi pri meni spal, pa mu je Izidor naredil jamo ...

REFERENTKA: Mariči, pomiri se.

MARIČI: Kurba je bil ves svet, ker je zvezde ugasnil.

REFERENTKA: Mariči.

Referentka iz torbice potegne bombon.

MARIČI: Kurba hudičeva, ker treh kraljev ni, ker oblakov ni, ker so krave vse popasle in se potem napihnile in dol v potoku crknile ...

REFERENTKA: Na, bombon! Mariči, pomiri se ...

Mariči pograbi bombon in si ga s papirjem vred v usta stlači.

REFERENTKA: Papir odvij ... Bo boljše ...

Mariči po ustih valja bombon.

Referentka obupa.

JOŽA: Vidiš, kaj si ji naredila. Zaradi tebe ima spet napad.

REFERENTKA: Joža, lepo te prosim!

JOŽA: Delo mi zrihtaj, pa bo vse, kot je bilo včasih.

REFERENTKA: Že petindvajset let ni več nobenega dela, Joža.

JOŽA: Pa bi lahko delala, če ne bi takrat tovarno ukradli.

REFERENTKA: Za nobenega ni dela.

JOŽA: Potem mi daj pa mir.

REFERENTKA: Nisi več mlada. Bolna si. Ne moreš več tako.

JOŽA: Čisto fino se imamo.

REFERENTKA: Noge te več ne držijo. Sladkorno imaš.

JOŽA: Mi ni treba v slaščičarno.

REFERENTKA: Glej, čez mesec dni grem v penzijo ...

JOŽA: Sošolka, ja!

REFERENTKA: Ja, sošolka. In zato mi ni vseeno.

JOŽA: Jaz bi tudi lahko šla v penzijo.

REFERENTKA: Ko bom v penziji, župan ne bo zaposlil nove referentke za socialne zadeve.

Nobeden več ne bo prišel sem gor. Pozabili bojo na vas. Niti pokopali vas ne bojo. Joža,

lepo te prosim ...

JOŽA: Z mojim Janezom si se pofukala.

Mariči po ustih valja bombon.

REFERENTKA: Nisem.

JOŽA: Kurba!

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

REFERENTKA: V osnovni šoli me je dvakrat spremil do doma.

JOŽA: Kurba vseh kurb!

Mariči izpljune bombon.

MARIČI: Kurba!

REFERENTKA: Tega mi ni treba poslušat. V resnici nič ne prosim. Prišla sem povedat, da vas bomo v ponedeljek spravili stran iz te podrtije.

JOŽA: Lepo darilo za božič, res.

REFERENTKA: Tebe, Joža, bomo dali v dom, Mariči k družini, Izidorja pa v ustrezno ustanovo.

Joža molči.

Referentka molči.

MARIČI: Imaš še?

Referentka pobrska po torbici.

REFERENTKA: Samo to. Čikgumi.

Mariči ga pograbi in si ga stlači v usta.

MARIČI: Kurba.

REFERENTKA: Prosim.

Mariči žveči.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Joža molči.

Referentka molči.

JOŽA: Obesila se bom.

REFERENTKA: In otroka pustila sama?

JOŽA: Odrasla sta.

REFERENTKA: Otroka v odraslih telesih.

JOŽA: Ti boš poskrbela.

REFERENTKA: Bom. Rada pa bi poskrbela tudi zate.

JOŽA: Imaš slabo vest?

REFERENTKA: Ne.

JOŽA: Zaradi Janeza.

REFERENTKA: Janez je bil vedno samo tvoj. Nikoli se nisva prijela niti za roke.

Joža molči.

Mariči žveči.

Referentka molči.

JOŽA: Vem.

REFERENTKA: Zakaj pa potem govoriš takšne reči?

Joža molči.

Mariči žveči.

Referentka molči.

JOŽA: Ker se mi potem zdi, da je še vedno malo živ.

Referentka molči.

Mariči žveči.

Joža molči.

REFERENTKA: Meni je Mirko tudi umrl.

JOŽA: Štrik?

REFERENTKA: Rak.

JOŽA: Kdaj?

REFERENTKA: Pred dvema mesecema, šestimi dnevi in ...

Pogleda na uro.

REFERENTKA: Tremi urami. Približno.

JOŽA: Potem si ti tudi sama.

REFERENTKA: Bolj kot ti.

Joža molči.

Mariči žveči.

REFERENTKA: Zato pa hočem poskrbet. Na seji občinskega sveta smo že vse sklenili.

Občina prevzame vse. Prišla sem vam samo povedat. Vas pripravit.

Joža molči.

Mariči žveči.

REFERENTKA: In poslovit sem se prišla.

Joža molči.

Mariči žveči.

REFERENTKA: Grem po Izidorja. Ga bom v hišo pripeljala. Revež lahko še zmrzne.

Referentka odide.

Noč se je naredila.

Mariči žveči.

Joža pomigne Mariči.

Mariči pride bliže. Nastavi uho k Jožinim ustnicam.

Joža ji šepeta.

JOŽA: Jasli bojo zažgali.

MARIČI: Ne.

JOŽA: Jezusa odpeljali.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MARIČI: Ne.

JOŽA: Nebesa bojo ukinili.

MARIČI: Ne!

JOŽA: Enkrat so jih že. In če so jih enkrat, jih lahko še enkrat.

Mariči je prestrašena.

MARIČI: Ne!!

JOŽA: Brez oslička bosta šla na pot. Peš. Vsak v svojo smer.

MARIČI: Brat in sestra.

JOŽA: Nikoli več se ne bosta srečala. Niti v nebesih.

Mariči skoraj joka.

MARIČI: O, ne!

JOŽA: Ker nebes ne bo več.

MARIČI: Zakaj?

JOŽA: Ker je ona tako sklenila. Papirje je prinesla. S štemplji. S podpisi. V torbici jih ima.

MARIČI: Za trideset evrov?

JOŽA: Za penzijo.

Mariči joka.

MARIČI: O, ne, ne!!

JOŽA: In jaz bom tudi šla peš.

MARIČI: Kdo bo pa potem oslička jahal?

JOŽA: Zaklali so ga. Za klobase.

Mariči milo joka.

MARIČI: Oslička? O, ne, ne, ne!

JOŽA: S temi mojimi sladkornimi nogami. Brez palca na levi nogi. Bom šla peš.

MARIČI: Jaz in Izidor te bova podpirala, mami!

JOŽA: Vidva me ne marata.

MARIČI: Jaz te maram, čeprav me kar naprej s pasom.

JOŽA: Ne maraš me, ker čokolado ližeš, bombone grizeš, čikgumi žvečiš ...

Mariči milo joka.

MARIČI: Ne, mami! Ne!!

JOŽA: Ker nič ne narediš.

MARIČI: Bruhala bom. Vse bom ven izbruhala.

JOŽA: In kdor nič ne naredi, nima rad.

MARIČI: Nima rad?

JOŽA: Nima.

Mariči neha jokat.

MARIČI: Kdor nič ne naredi?

JOŽA: Nima rad.

Vrata se odprejo. V sobo plane Referentka.

REFERENTKA: Ugriznil me je.

JOŽA: Popadljiv je, odkar se mu je oče obesil.

MARIČI: A tebe tudi?

REFERENTKA: In pobegnil je.

MARIČI: Kam?

REFERENTKA: Kaj?

MARIČI: A v lulo?

REFERENTKA: Ne razumem ...

MARIČI: Ker mene je.

REFERENTKA: V roko me je.

JOŽA: Občutljiv je.

REFERENTKA: Pa saj me pozna!

JOŽA: Po očetu.

REFEREBTKA: Ko je bil dojenček, sem ga prihajala previjat.

JOŽA: Zato, da si lahko Janeza osvajala.

REFERENTKA: Ker sama nisem mogla imeti otrok. Zato.

Joža utihne.

Referentka molči.

JOŽA: Pustila sem ti, da ju po rokah vlačiš. Sošolka brez otrok.

Joža utihne.

Referentka molči.

REFERENTKA: Zakaj pa si potem takšna z mano, Joža?

JOŽA: Samo to še imam. Da sem takšna.

Joža utihne.

Referentka molči.

REFERENTKA: Ugriznil me je.

JOŽA: Ponavljaš se.

MARIČI: Mene tudi.

Mariči se zasmеji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

REFERENTKA: Tekel je zadaj, za hlev.

JOŽA: Zna sam domov.

REFERENTKA: Mrzlo je. Če ne bo prišel, bo ponoči zmrznil.

JOŽA: Ve, kje je toplo.

MARIČI: Ugriznil v lulo.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

REFERENTKA: Prav. da bo jasno. Tole odločbo oddam, izpolnim nalog in ga naprej pošljem. Tudi policija bo prišla.

Referentka potegne iz torbice liste papirja.

JOŽA: Rit si bom obrisala.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MARIČI: S štemplji. S podpisi.

REFERENTKA: Nič ni treba podpisat. Brez podpisa stopi v veljavo.

JOŽA: Ne moreš me prisilit.

MARIČI: Niti s pasom ne.

REFERENTKA: Bolna si. Skoraj nepokretna. Otroka sta takšna kot sta. Joža, lepo te prosim, za vas bo boljše.

MARIČI: Kaj pa osliček? Pa trije kralji? Pa pomaranče?

REFERENTKA: Joža, če hočeš, ti lahko pomagam spakirat. Kaj vem ... Kakšna stvar, ki vam je všeč, ki vam veliko pomeni.

MARIČI: Meni pomeni čokolada.

REFERENTKA: Tudi čokolada bo. Jaz ti jo bom prinesla.

MARIČI: Daš roko v ogenj?

REFERENTKA: Obljubim.

Mariči se zasmеji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

REFERENTKA: Kje je zdaj Izidor?! V hišo naj pride!

JOŽA: Maščuješ se, ker nisi pofukala Janeza.

MARIČI: Za trideset evrov.

REFERENTKA: Nehaj, Joža! Nisi tako neumna, kot se delaš.

JOŽA: Če nimaš dela, postaneš neumen.

MARIČI: Jaz sem neumna. Nobeden drug ni, samo jaz.

REFERENTKA: Grem Izidorja iskat. Zmrznil bo, če ostane čez noč zunaj.

MARIČI: Marija je rekla: Nobeden ne zmrzne za božič.

REFERENTKA: Največ jih zmrzne za božič. Ga grem iskat.

Referentka odide.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

JOŽA: Kdor nič ne naredi, nima rad.

MARIČI: Nima.

JOŽA: Nima rad.

Mariči se zasmеji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smeјat.

JOŽA: Me imaš rada?

Mariči prikima.

Potem odide za referentko iz hiše.

Joža sama.

Za okni se še bolj stemni.

Same sence so. Kupi smeti in kupi starih cunj.

Joža postane senca.

Izza kupa cunj in stare šare vstane Janez.

JOŽA: Si le prišel.

JANEZ: Nisem odšel.

JOŽA: Ne laži.

JANEZ: Oprosti.

JOŽA: Sem bila kar srečna. Ko si odšel. Na začetku. Potem pa ne več. Čez kakšen teden mi je postalo težko. Izidor te je iskal. Nič ni rekel, samo iskal te je. Po kotih. V kleti. Na podstrešje ga pa nisem pustila. Stal je tam, pri lestvi, pod loputo in gledal gor. Ure in ure. Kot da ve. Mariči pa je nosila tisto knjigo s sabo. Spat je hodila z njo. Pravljica, ki je nisi prebral do konca. Mislila sem, da bom znorela. En otrok gleda v loputo pod stropom, drugi nosi knjigo in se smeji. Potem sem te pa še jaz začela pogrešat. Da bi me udaril, sem pogrešala. Da bi mi izruval šop las, kot si znal samo ti. Da bi mi zbil sprednji zob. Še enega. Vse zobe. Samo, da bi prišel nazaj.

JANEZ: V resnici se sploh nisem hotel zares.

JOŽA: Zgledalo je zares.

JANEZ: Hotel sem, da bi vedela, da mi ni vseeno. Da tudi jaz trpim.

JOŽA: Mislili smo, da ti je vseeno.

JANEZ: Da bi mi verjeli.

JOŽA: Truplu vedno verjameš, da je truplo.

JANEZ: Mislil sem, da se bo štrik odtrgal.

JOŽA: Kako si lahko to mislil?!

JANEZ: Da boš prišla pravočasno. In me boš videla.

JOŽA: Utrojena sem bila. Usedla sem se spodaj ob cesti.

JANEZ: Videl sem te skozi okno, kako grizeš v hrib.

JOŽA: Ne vem, kaj mi je bilo. Utrujena od vsega.

JANEZ: Izračunal sem, da boš prišla še pravi čas.

JOŽA: Legla sem v travo.

JANEZ: Deset korakov in bi bila v hiši. In bi videla lestev in loputo v stropu odprto.

JOŽA: Deset korakov pred hišo sem legla v travo.

JANEZ: Nisem vedel, da boš legla, da ne boš šla naprej.

JOŽA: Utrujenost. In pa oblaki.

JANEZ: Brcal sem. Hotel sem kričat: Jožaaaaaaa!

JOŽA: Oblaki so bili tako lepi.

Janez se duši.

JANEZ: Reši me! Jožaaaaaaa!

JOŽA: Ovčke.

JANEZ: Pa ni bilo glasu.

JOŽA: Na nebu.

JANEZ: Nihče me ni slišal.

JOŽA: Zaspala sem.

JANEZ: Tako kot v življenju.

JOŽA: Pol ure.

JANEZ: Usral sem se.

JOŽA: Potem sem vstala in vstopila v hišo.

JANEZ: Ni res, da se userješ, ko si že mrtev.

JOŽA: Hiša je bila tako tiha.

JANEZ: Userješ se, tik preden crkneš. Pri polni zavesti. Šele potem je tema.

JOŽA: Vedela sem, še preden sem te videla.

JANEZ: Sram me je bilo.

JOŽA: Potem sem se počasi vzpenjala po lestvi navzgor.

JANEZ: Sram je bilo zadnje v mojem življenju.

JOŽA: Ko sem pogledala na podstrešje, sem to že videla.

Joža molči.

Janez molči.

Vrata se odprejo.

Vstopi Mariči.

Obstoji na pragu. Bleda mesečina jo obsveti.

Joža in Janez jo gledata.

MARIČI: Rada te imam, mami.

Joža molči.

Janez molči.

Mariči vstopi v hišo. Gre do okna, kjer na polici stoji košček sveče.

MARIČI: A se spet z atom meniš?

JOŽA: Ja.

MARIČI: Pa nima smisla.

JOŽA: Kaj te briga.

Joža prižge svečo.

Prostor oblije blaga rumenkasta luč.

Luč trepeti.

MARIČI: Ne bo ti pravljice do konca povedal.

Mariči gre do Jože in Janeza.

Janez jo gleda.

MARIČI: Pšc! Pšššc! Izgini! Izgini!!

Janez počasi zleze za kup cunj.

MARIČI: Naj gre! Naj gre!!

JOŽA: Zakaj si ga odgnala?

MARIČI: Ker tako ni res.

JOŽA: Hudobna si.

MARIČI: Ti pa neumna!

JOŽA: *Ti* si neumna.

MARIČI: Ker se z mrtvimi pogovarjaš.

Mariči umakne kup stare šare in se usede na stol tik ob oknu.

Obraz približa plamenu svečke.

Maričin obraz migota v nemirnem sukljanju drobnega plamena.

JOŽA: Kje je Izidor?

MARIČI: Ovčice pase.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

MARIČI: Jamo koplje.

Joža molči.

Mariči molči.

Mariči sklene roke pred sabo.

MARIČI: Marija je rekla: *Jezus, zakaj si takšen lump?! Je bila huda, Marija. Vedno je bila huda, ker je bil poreden. Vse je narobe naredil. Je rekla Marija: Jezus, kako si ti poreden pob! Kako si ti poreden pob!! Zaradi tebe ves svet trpi. Luknje so v nebu namesto zvezd, Jezus! Ene vojne so po svetu. Eni ljudje bežijo! Ene hude lakote jih pestijo! Pa moj ata je jokal, ko je službo izgubil. Jezus, vidiš, kaj si naredil! Da moj ata službe nima. Da moja mama ne sme cukra v kavi. Samo grenko. In da me Izidor v lulo ugrizne, namesto da bi bil dober z mano. Tiho, tiho, tiho!! Je rekla Marija. Húdo se dogaja. Húdo, húdo, Jezus moj! Sinek moj! Dojenček moj!! Vsa darila, ki so ti jih trije kralji dali, pomaranče pa čokolado z lešniki, si v jamo zakopal, nič nisi na svetu pustil. Ti si poreden fant, Jezus, je rekla Marija. Ampak, vseeno pridi nazaj. Vseeno. Čakamo te. Tako zelo težko te čakamo. Atom daj službe, mamam daj penzijo. Zapolni luknje v nebu spet z zvezdami. Prosim!*

Mariči skloni glavo.

JOŽA: Amen.

Joža skloni glavo.

MARIČI: Kamen.

Molčita.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Molčita.

Noč je trda za oknom.

Plamen na majhni sveči majhno trepetata.

JOŽA: Ne boš spala tu.

MARIČI: Rada te imam.

JOŽA: Vseeno.

MARIČI: Rekla si: *kdor nič ne naredi, nima rad.*

JOŽA: Sem rekla, ja.

MARIČI: In jaz sem naredila.

JOŽA: Izidor je. Kot vedno.

MARIČI: Jaz sem mu sekuro dala.

JOŽA: Ne boš spala tu! Sem rekla.

MARIČI: Kdo pa bo spal tu? Kdo, kdo, kdo?

JOŽA: Jezus.

Joža vstaja iz postelje.

MARIČI: Nisem neumna.

Joža gre počasi do kupa cunj.

MARIČI: Jezus je pravljica. Izidor je zares.

Joža na plan potegne pas.

Joža počasi šepa do Mariči.

MARIČI: Jezus je kos lesa.

Joža počasi šepa do Mariči.

MARIČI: Njega ne boli, če ga tepeš.

Joža počasi šepa do Mariči.

MARIČI: Če me boš tepla, bom pobegnila.

JOŽA: Če boš pobegnila, boš zmrznila.

Joža udari s pasom.

JOŽA: Alo, gor!

Mariči se umakne k lestvi, ki je prislunjena k loputi na stropu.

MARIČI: Strah me je.

Joža udari s pasom.

Mariči se vzpenja po lestvi navzgor.

JOŽA: Kaj te bo strah! Ata te bo čuval.

Mariči se vzpenja po lestvi.

MARIČI: Štrik je še vedno gor.

Joža udari s pasom.

JOŽA: Kot kača.

Joža udari.

MARIČI: Če me boš tepla, bom poslušala!

JOŽA: Če boš slišala, ti bom ušesa rezala.

Joža zamahne s pasom.

Mariči zleze na podstreho.

MARIČI: Kukala bom. Vse bom videla.

JOŽA: Če boš videla, ti bom oko izruvala.

Joža vrže pas proti stropu.

Mariči zapre loputo.

Joža počasi in z muko odšepa do okna.

Upihne svečo.

Tema zalije prostor.

Kupi cunj so kot zamrznjeni valovi črne reke.

Joža odšepa do postelje. Zleze vanjo.

Joža molči.

Noč molči.

Vse molči.

Vrata se odprejo. Mesečina v prostor zasije v dolgi človeški senci.

JOŽA: Tukaj sem.

Senca v okviru vrat se ne zgane.

Joža odgrne posteljo.

JOŽA: Pridi k babici!

Senca vstopi v prostor.

Zapre vrata za sabo.

JOŽA: Pridi se pogret.

Senca se približa postelji.

Senca se sleče. Hlače dol. Pulover dol. Srajca dol. Pletena kapa dol.

Belina kože zasveti po prostoru.

Senca zleze v posteljo.

Joža pokrije senco.

Od zgoraj se zasliši Maričin glas.

MARIČI: Marija je rekla: Jezus, ti si tako poreden fant!

Joža zakriči.

JOŽA: Oko!!!

Mariči utihne.

KONEC PRVE SLIKE.

DRUGA SLIKA.

Ista soba v kmečki hiši. Vse isto. Dan je. Belina. V postelji ob steni dva ležita drug na drugem.

BONIFACIJ: Nebesa!

MARIČI: Jezus!

Belina. Belina. Belina.

Odvalita se.

Ne ležita več drug na drugem.

Mariči nasloni glavo na njegove prsi.

BONIFACIJ: Če sem s tabo, so nebesa.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

MARIČI: A boš zdaj šel?

BONIFACIJ: Vedno grem.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

MARIČI: A me pobožaš po glavi?

BONIFACIJ: Vedno te pobožam po glavi.

Jo poboža po glavi.

Jo neha božat po glavi.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MARIČI: Še me pobožaj po glavi.

Jo še poboža po glavi.

Jo neha božat po glavi.

BONIFACIJ: Zdaj pa res grem.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

MARIČI: Znam pometat.

BONIFACIJ: Lepo.

MARIČI: Izidor in mama pravita, da res znam.

BONIFACIJ: Verjamem.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

MARIČI: Če bi pometala, bi dobila denar.

BONIFACIJ: Tako bi bilo prav.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

MARIČI: In bi lahko šla stran in ne bi zmrznila. Ker, če imaš denar, ne zmrzneš.

BONIFACIJ: Teoretično.

Mariči molči.

Bonifacij molči.

MARIČI: Kaj to pomeni?

BONIFACIJ: Nekaj, kar ne boš razumela.

MARIČI: A iz časopisov?

BONIFACIJ: Ja.

Molčita.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

MARIČI: A imaš ti veliko za pometat?

BONIFACIJ: Mi že pometajo.

MARIČI: Škoda.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

MARIČI: Ko smo še imeli kuro, je znesla jajce.

BONIFACIJ: Prijazna kura.

MARIČI: In sem spekla jajce. Na oko.

BONIFACIJ: Lepo.

MARIČI: Ni se mi razlilo. Nikoli.

BONIFACIJ: Če se razlije, nimam rad.

MARIČI: Izidor in mama pravita, da to pa res znam.

BONIFACIJ: Bravo.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

MARIČI: Lahko bi ti vsako jutro jajca na oko spekla.

BONIFACIJ: Mi že spečejo.

MARIČI: Škoda.

Mariči ima naslonjeno glavo na njegove prsi.

BONIFACIJ: Zdaj pa moram.

Bonifacij se izvije iz njenega odmeva. Obsedi na postelji.

Vrata se odprejo. V hišo prišepa Joža.

JOŽA: A sta že konec?

BONIFACIJ: Zunaj počakaj.

JOŽA: Zakaj?

BONIFACIJ: Zasebnost je sveta.

JOŽA: V moji hiši ni sveta.

BONIFACIJ: Potem pa vsaj stran glej.

JOŽA: Sem te že videla nagega.

BONIFACIJ: Stran glej, baba hudičeva!

JOŽA: Bil si mlad, brez trebuha in brez pleše.

MARIČI: Pobožaj me po glavi.

BONIFACIJ: Saj sem te. Dvakrat.

JOŽA: Daj, no! Otroka pobožaj. Ne bit takšen šuft.

BONIFACIJ: Bom drugič.

MARIČI: Bo drugič.

JOŽA: Zdaj naj! Pri njih nikoli ne veš, če bo še kdaj drugič.

BONIFACIJ: Moje hlače?

Bonifacij išče hlače.

Nag, oblečen samo v črne dokolenke, stopiclja med kupi cunj in stare šare.

BONIFACIJ: Kje sem jih dol spustil?

JOŽA: Si kaj prinesel?

Bonifacij najde hlače.

BONIFACIJ: Kje so gate?!

JOŽA: Darilo!!

Bonifacij najde gate. Si jih navleče.

BONIFACIJ: Kaj?

JOŽA: Kaj za jest.

BONIFACIJ: Ne.

JOŽA: Nimamo za jest. Samo gnil krompir in piškava jabolka.

MARIČI: Tudi kompot znam. Lahko bi ti kuhala kompot.

BONIFACIJ: Mi ga že kuhajo.

MARIČI: Škoda.

JOŽA: Potem pa daj denar!

BONIFACIJ: Saj ni kurba.

MARIČI: Nisem kurba. Mariči sem.

BONIFACIJ: Marija je.

JOŽA: Noseča je.

MARIČI: Res?

JOŽA: Marije so lahko vedno noseče.

BONIFACIJ: Kot da ne vem, da so ji po Izidorju vse ven izrezali.

JOŽA: Službo ji zrihtaj.

BONIFACIJ: Saj vidiš, kakšna je!

JOŽA: Pri tebi naj pometa.

MARIČI: Izidor in mama pravita, da znam.

BONIFACIJ: Imam že zasedeno.

MARIČI: Škoda.

JOŽA: Fukaš jo, službe ji pa ne daš.

BONIFACIJ: To ni fukanje. To so nebesa!

MARIČI: Ja, nebesa!

JOŽA: Kar so za vas nebesa, je za nas pekel.

Bonifacij si obleče kolár, čez pa talar.

JOŽA: Povedala bom.

Bonifacij si poravna kolár.

JOŽA: Vsem bom povedala.

BONIFACIJ: Nobeden ti ne bo verjel.

JOŽA: Med mašo bom povedla. Ti boš govoril o Jezusovih čudežih, jaz pa bom vstala in povedal, da oče Bonifacij hčerko fuka že od njenega desetega leta.

BONIFACIJ: Ven te bojo vrgli.

JOŽA: Prej si pa mene. Ko je otrok zrasel, si pa nekaj časa kar obe.

BONIFACIJ: Vsi vejo, da si nora.

JOŽA: Ko sem zbolela in se postarala, si pa samo še njo.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BONIFACIJ: Pretepli te bojo. Jaz pa te bom branil. In vse ti bom odpustil. In zato me bodo imeli še rajši. *Grdo delajo z mano, ampak jaz odpuščam!* Kot Kristus bom. Daj, le daj, zatoži me!

Joža molči.

Bonifacij si ureja svojo duhovniško obleko.

JOŽA: Potem pa vsaj mene nazaj v službo vzemi.

BONIFACIJ: Ne bodi smešna!

JOŽA: Lahko svetnikom prah z ramen brišem.

BONIFACIJ: Grem zdaj.

MARIČI: Boš še prišel?

BONIFACIJ: Če bo bog hotel.

MARIČI: Če bo bog, bom tudi jaz.

BONIFACIJ: Hvaljen Jezus.

MARIČI: Na veke vekov ...

BONIFACIJ: Amen.

MARIČI: Kamen.

Bonifacij se odpravi k izhodu.

JOŽA: Kaj pa drobiž?

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BONIFACIJ: Ne ponižuj se, Joža!

JOŽA: Kruh bi kupila.

Bonifacij pobrska po žepih.

BONIFACIJ: Nič nimam. Naj Izidor po maši pride od zadaj.

JOŽA: Podoben ti je.

BONIFACIJ: Bom nekaj iz puščice dal.

JOŽA: Lahko bi bil ministrant.

BONIFACIJ: To se ne plača. To je čast.

JOŽA: Lahko bi bil ob očetu.

BONIFACIJ: Vsi smo vedno ob Očetu. In on je vedno z nami. Zbogom.

Bonifacij odide.

Ženski sami.

Mariči se preteguje med kupi cunj po postelji.

JOŽA: Obleci se.

MARIČI: Blagoslovljena sem.

JOŽA: Pofukana.

MARIČI: Zdaj bodo trije sveti kralji prinesli pomaranče.

JOŽA: Izidor je v svinjaku.

MARIČI: In čokolado z lešniki.

JOŽA: Sekira je v tnalu.

MARIČI: Jezus je v jasliah.

Joža odšepa iz hiše.

Mariči sede na posteljo.

MARIČI: Sladkost tako hitro mine. Kar stopi se v ustih. Zobé nam kviri. Kožo uničuje.

Ampak je nebeška. Sladkost! Ne morem ji reči *ne*, bil bi greh, če bi rekli sladkosti *ne*.

Marija tudi ni rekla *ne*, zato pa je Jezusa dobila. In Izidorja. In ovčke. In vse je tako urejeno, ker je sladkost. Za lačne, za site, za tiste, ki pometajo, ki pečejo jajčka, za tiste, ki ležijo pod slivo ali visijo na podstrešju, za vse je *ista* sladkost. Sladkost nas napolni.

Naredi, da trepetamo in si želimo še. Sladkost naredi, da pozabimo. Da je sama svetloba.

Da so nebesa!

Izza kupa cunj vstane Referentka.

REFERENTKA: Kaj boste zdaj, ko ne boste šli v dom? Vse sem zrihtala. Župana prepričala.

Na, zdaj pa imam!

MARIČI: Dokler oče prihaja je v redu.

REFERENTKA: Skrbi me.

MARIČI: Še vedno?

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

REFERENTKA: Ja.

MARIČI: Čeprav si mrtva?

REFERENTKA: A sem mrtva?

MARIČI: Nisi čutila?

REFERENTKA: Sem mislila, da je samo slabost. Nenadoma tema. Večkrat se mi je to zgodilo. Mèna. Ženske zadeve. Za hip tema, potem pa, čez par trenutkov, v pisarni urejaš zadeve mirno naprej.

MARIČI: Te ni bolelo?

REFEENTKA: Bi me moralo?

MARIČI: Videt je bilo grdo.

REFERENTKA: Grdo bo, ko boste zmrznili, ko vas bo lakota pobrala, pa ne bo nikogar. To bo grdo!

Izza kupa cunj vstane ata Janez.

JANEZ: Sem kaj zamudil?

MARIČI: Vedno si vse zamudil.

REFERENTKA: Skrbi me, kako bo z njimi.

JANEZ: Meni je pa žal.

MARIČI: Lahko ti je žal. Pravljice nisi do konca povedal.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

JANEZ: Žal mi je, da nisem kradel, ko so mi rekli, naj kradem.

REFERENTKA: Nič nisem naredila. Samo v službo sem hodila. Oba sva hodila. Jaz in mož. Za nikogar se nisva zanimala. Niti za revne, niti za bogate, ne za tujce, ne za domače, za nikogar.

JANEZ: Žal mi je, da sem mislil, da Bonifacij prihaja zaradi boga v hišo.

REFERENTKA: Samo nedeljski pikniki so naju skrbeli. Če bo dovolj mesa, oglja za žar, dosti piva ... Nikoli nisva dala miloščine, nesla stare obleke revežem. Imela sva srečo. Imela sva plačo. Dve plači. Počitnice. Zdravnika.

JANEZ: Nisem imel sreče.

REFERENTKA: Zdaj, ko bi lahko nekaj dobrega naredila, me je pa tema zadela.

JANEZ: Smola.

REFERENTKA: Skrbi me.

JANEZ: Tako mi je žal. Tako mi je žal.

Vstopi Joža.

Zadihana je.

Komaj se primaje do postelje.

JOŽA: Še vedno si naga.

MARIČI: V nebesih je bilo vroče.

JOŽA: Te ni sram! Pred atom naga.

JANEZ: Žal mi je.

JOŽA: Pa pred referentko iz občine.

REFERENTKA: Skrbi me.

MARIČI: Ko smo v nebesih ne rabimo oblek.

Joža ji vrže kos obleke.

JOŽA: Izidor lahko vsak hip vstopi. Ne boš pred sinom naga skakala.

MARIČI: Izidor ovčice pase.

JOŽA: Jamo koplje.

JANEZ: Žal mi je.

Joža odganja Janeza in Referentko kot goloba.

JOŽA: Izgini! Pšč! Izgini!!

REFERENTKA: Skrbi me.

JOŽA: Pšč! Oba izginita!! Oba! Takoj. Pšč! Pšč!

Janez in Referentka izginita za kupi cunj.

Mariči se oblači.

MARIČI: Ko bo spet prišel, bom spet naga.

JOŽA: Ne bo ga več.

MARIČI: Če bo bog hotel.

JOŽA: Ne bo hotel.

MARIČI: Jaz bom hotela in bog bo hotel, in on bo prišel in legel name.

JOŽA: Bog ga je pravkar zapustil.

MARIČI: Zakaj tako grdo govoriš?!

JOŽA: Imel je drobiž v žepih in ni hotel dat.

Joža vrže pest drobiža na tla.

Mariči pobira kovance.

MARIČI: Bo kruh?

JOŽA: Bo.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

Joža se spravlja v posteljo.

JOŽA: Joške si pokrij. Mraz je.

Mariči si pokrije joške. Navleče nase strgan predpasnik.

MARIČI: Noseča sem.

JOŽA: Nisi.

MARIČI: Rekla si.

JOŽA: Da bi ga prestrašila.

MARIČI: Zakaj?

JOŽA: Hudič je.

MARIČI: Angel je. Nebesa kliče.

JOŽA: Angeli pomagajo.

MARIČI: Meni pomaga.

JOŽA: Fuka te.

MARIČI: Jezna si, ker tebe noče.

JOŽA: Zdaj ne bo več mogel.

MARIČI: Jaz znam tako, da vedno lahko.

JOŽA: Izidorja v hišo poklič!

MARIČI: Vedno mi reče, da imam zlate roke.

JOŽA: Naj se pri potoku umije.

MARIČI: Srečna sva.

JOŽA: Da ne bo zemlje v posteljo nosil.

MARIČI: Če ne bi bilo njega, bi vzela atov štrik.

JOŽA: Spat!

MARIČI: Ravno sem vstala.

JOŽA: Oba spat!

MARIČI: Kaj pa kruh?

JOŽA: Jutri. Danes spat, sem rekla.

Joža se obrne k steni in se pokrije s cunjami.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

MARIČI: Misliš, da ne vem? Tudi njega si. Čeprav ne bi smela. Nisem te prosila, da ga daj.

JOŽA: Že zdavnaj bi ga morala.

MARIČI: Oče je.

JOŽA: Pa sem upala, da bo pomagal. Da te bo v službo vzel.

MARIČI: Lepo mi je bilo z njim. Vsakič je bila božična zgodba. Oče pride, sveti duh vstopi, Jezušček v jasliah čaka.

JOŽA: Izidor ni Jezušček, pa če ga še tako v svinjak zapiraš. Ker svinjak niso jasli. In Jezuščka ni. Šel je svojo pot in na vse pozabil.

MARIČI: Zdaj, ko očeta ne bo več, ne bo več nebes ...

Jože se obrne.

JOŽA: Kje imam pas?! Kje imam atov pas?!

MARIČI: Če me boš tepla, bom pobegnila.

JOŽA: In zmrznila.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

Joža jo gleda.

Gledata se.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MARIČI: Za poštarja sem rekla, da ga daj. Ne pa za očeta Bonifacija. Nisem hotela. Rada bi še. Zdaj pa ne bo več še. Še ena luknja več v nebu. Še ena črna. Zakaj? Zakaj si mi to naredila, mama? Poštar je bil kriv. Ja. Pa lekarnar. Pa cestar. Oni so bili pekel, ne nebesa, Oče Bonifacij pa je bil nebesa. Poštar me je ranil. Nož mi je dal na vrat. Tako sem se bala, da se nisem mogla več upirat. In sem rekla, da ga daj, mama, daj ga daj, daj ga daj, mama! Poštarja, ne pa Bonifacija!

Izza kupa cunj ob vratih vstane Poštar.

POŠTAR: Ni bil nož.

MARIČI: Bil.

POŠTAR: Svinčnik je bil. Rekel sem: *Svinčnik ti dam, če mi daš.*

MARIČI: Smrdel si.

POŠTAR: Poštarji smo alkoholiki.

MARIČI: Po kislem.

POŠTAR: Slabo vino, slab šnops. Slabe hiše, slabi ljudje.

MARIČI: Nisem mogla dihat.

POŠTAR: Trebuh imam. Otečena jetra. Če me ne bi na pol presekali, bi za cirozo umrl.

MARIČI: Ti si me hotel ubit.

POŠTAR: S svinčnikom?

MARIČI: Z nožem.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

POŠTAR: V žepu ga imaš.

Mariči seže v žep svojega predpasnika.

Iz žepa potegne svinčnik.

POŠTAR: A je to nož?

MARIČI: Mislila sem, da je nož.

POŠTAR: Zaradi svinčnika ste me.

MARIČI: Ker nisem mogla dihat, ker ti je smrdelo iz ust, ko si ležal na meni. Zato smo te.

POŠTAR: Zdaj je tako vseeno. Lepše mi je.

MARIČI: A so nebesa?

POŠTAR: Pod slivo?

MARIČI: Ja, če so pod slivo nebesa?

POŠTAR: Niso. Imam pa lep razgled. Vso dolino vidim. Dimnike čisto daleč. Včasih se je iz njih kadil dim. Vroč dim delovnega dne. Danes so kot mrzli koščeni prsti stegnjeni v nebo. In strehe vidim. Včasih so bile rdeče, zdaj so sive, rebraste. Ulice vidim, kjer sem raznašal pošto. Nihče več ne hodi po njih.

MARIČI: Atu si prinesel pismo.

POŠTAR: Slabe novice.

MARIČI: Podpisal je s tem svinčnikom.

POŠTAR: Potem priznaš, da ni nož?

MARIČI: Ko je podpisal, ni več šel v službo.

POŠTAR: Imel sem polno vrečo slabih novic.

MARIČI: Zato sem rekla, da je nož.

POŠTAR: Zato mi je zdaj lepše.

MARIČI: Svinčnik je bil kriv. Zgledal je kot nož.

POŠTAR: Ne nosim več odpovedi, modrih kuvert, računov, rakastih izvidov, davčnih napovedi ...

MARIČI: Potem so nebesa?

POŠTAR: Malo tesna. Pod slivo so še cestar, električar, ki vam je prišel odklopit, gozdar, ki ni mami plačal, mlad mlekar, ki je za tabo lazil. Zdravnik, ki je mami sladek palec odrezal. Drug drugemu smo v napoto. Tovornjakar, ki je ata vzel v službo, pa mu nikoli ni plače dal, me s komolcem pod vrat bode. In načelnik policije. Tik ob meni leži. Še zdaj mu iz ust po šnopsu smrdi.

MARIČI: Pšč! Izgini!

POŠTAR: Žal mi je.

MARIČI: Dosti te je! Pšč!!

POŠTAR: Če se prav spominjam ...

MARIČI: Nič se ne spominjaš! Stran, stran!

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

POŠTAR: Sem te imel malo rad.

MARIČI: Mama! Poštar noče stran.

POŠTAR: Bi te vzel. Sem mislil.

MARIČI: Najprej me je z nožem hotel, zdaj pa stran noče.

POŠTAR: In Izidorja bi tudi vzel.

MARIČI: Pšč! Pššššč!!

POŠTAR: Za svojega.

MARIČI: Mama! Še enkrat ga bo treba.

POŠTAR: Grem, saj grem! Ne me več klicat, prosim. Tako rad v miru po dolini gledam.

Poštar izgine za kupom cunj.

Joža zakriči s postelje, ne da bi se ozrla.

JOŽA: Spat!!

AMRIČI: Lačna sem.

JOŽA: Če spiš, ne čutiš lakote.

Vrata se odprejo.

Na vratih se pojavi Izidor.

Mlad fant. Koščene roke. Koščen obraz. Dolgi lasje, ki mu padajo do ramen. Žive in žareče

oči.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MARIČI: Spat! Je mama rekla.

Izidor vstopi.

Izidor gre do Jožine postelje.

Mariči ga prestreže.

MARIČI: Pokaži!

Izidor pokaže roke.

MARIČI: Od zemlje so.

Izidor steguje roke.

MARIČI: Nisi jih v potoku opral.

Izidor steguje roke.

MARIČI: Ti si tako poreden fant!

Izidor steguje roke.

MARIČI: Ampak, moj si. Naš si.

Izidor zleze k Joži v posteljo.

Mariči zleze k Joži v posteljo.

Vsi trije so v postelji. Obrnjeni k steni.

Skozi edino okno v hišo lije bela svetloba.

Vse je tiho.

Joža se oglasi v tihoto, ne da bi se ozrla.

JOŽA: Naj kdo ugasne dan!

Nihče se ne premakne.

Zatemnitev.

KONEC DRUGE SLIKE.

TRETJA SLIKA

Ista soba v kmečki hiši. Vse isto. Dan je. Belina.

Na postelji, med kupi cunj, sedi Joža. Na klopi pod oknom, tudi med cunjami, sedi Mariči.

Sredi sobe stoji razkoračen in v lépo oblečen župan.

Razgleduje se okoli.

ŽUPAN: A niste trije?

JOŽA: Izidor je zunaj.

MARIČI: Ovčice pase.

JOŽA: Jamo koplje.

Mariči se zasmеji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

ŽUPAN: Nisem ga videl.

JOŽA: Rad po zemlji brska.

ŽUPAN: Aha! Se v peskovniku igra?

JOŽA: Petnajst let ima.

ŽUPAN: Že? Spomnim se ga, ko jih je imel ...

Župan pokaže z roko.

ŽUPAN: Toliko.

JOŽA: Takrat si bil nazadnje tu.

ŽUPAN: Kako čas teče!

JOŽA: Zbiral si glasove za volitve.

ŽUPAN: Ne morem verjet. Petnajst?!

JOŽA: Potem si pa pozabil.

ŽUPAN: Otroci, otroci.

JOŽA: Moj vnuk.

ŽUPAN: A ni sin?

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

ŽUPAN: Pri vas je vse tako pomešano.

JOŽA: Kot v vsej dolini.

ŽUPAN: Če bi se enega moškega držala, ene postelje, bi bilo vse veliko bolj pregledno.

JOŽA: Župan, kaj bi rad?

ŽUPAN: Prinesel sem ...

JOŽA: Službo?

MARIČI: Čokolado tudi?

ŽUPAN: Ne bodi trapasta, Joža. Služb ni več.

MARIČI: Tudi brez lešnikov jo imam rada.

JOŽA: Ti jo imaš. Službo.

ŽUPAN: To je funkcija. Poslanstvo. Sama skrb.

JOŽA: Če bi lahko delala, bi bilo drugače.

ŽUPAN: Ne seri, Joža! Bolna si. Zdravnik, preden je nenadoma iz naše doline izginil, pa sem mu dobro plačeval, niti poslovil se ni, je rekel, da ti bojo odrezali nogo. Pa še drugo.

Vse ti bojo porezali. Ti pa o službi!

JOŽA: Če ne bi *ti* takrat tovarne ukradel, rudnik zaprl ...

ŽUPAN: Ker si bolna, ti oprostim, kar govoriš.

MARIČI: In ata si v rit brcnil in na cesto sunil.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

ŽUPAN: In tvoji hčerki, ker je poseben otrok.

MARIČI: Kot enega bolnega psa.

ŽUPAN: Tudi oprostim.

JOŽA: Jaz sem pa mislila, da si po kolenih sem prilezel, ker hočeš, da ti *mi* oprostimo ...

MARIČI: Ni po kolenih. Z avtom je.

JOŽA: ... ker bi rad v miru umrl.

MARIČI: Izidor ovčice pase.

ŽUPAN: Bodi vesela Joža, da sva skupaj rasla, da se od malega poznavata. Ne bom vaju za klevetanje tožil.

JOŽA: Eni ste zrasli, ker ste na druge stopili.

ŽUPAN: Kateri župan bi se sem gor potrudil, k enim hendikepirancem? Jaz sem se, ker sem dober človek, dober kristjan, kot vsa dolina. Zato sem tu. Ni mi vseeno za svoje volivce. Ne delam razlik. Pa še božič je.

JOŽA: Kaj bi rad?

MARIČI: Imaš bombon?

ŽUPAN: Za vas je bila zadolžena naša referentka. Vse je uredila. Potem pa izginila.

Depresija. Mož ji je umrl. So jo videli, da je šla ob velikem deževju v globoko vodo. Nismo jo še našli.

Mariči se zasmeji.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

ŽUPAN: Pa še župnik Bonifacij je zatajil. Kar na Tajsko je izginil. Vedno gre za božične praznike otroke v krščanstvo obračat. Tudi načelnik policije je pogrešan. Alkoholik depresiven.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

ŽUPAN: Zato sem pa kar sam prišel. Na nobenega se ne morem več zanest.

Izza kupa cunj vstane Poštar.

POŠTAR: A mene pa ne pogrešaš?

Mariči se požene proti poštarju.

MARIČI: Pšc! Izgini!

POŠTAR: Mene, krajevnega poštarja, ki sem ti štirideset let pisma raznašal, pa letake za tvoje volitve, mene pa ne pogrešaš, kaj?!

MARIČI: Izgini! Pšč! Pščcc!

Župan se razhudi nad Mariči, saj misli, da njega odganja.

ŽUPAN: Ne ti meni *pšč!* Ne me naganjat, ker vam dobro hočem!

POŠTAR: Krivica! To je krivica!

Poštar izgine za kupom cunj.

ŽUPAN: Lahko zdaj v miru nadaljujem?

JOŽA: Ne poslušam te več.

ŽUPAN: Bom vseeno do konca povedal. Iz te hiše greste. Še ta teden.

JOŽA: Ne grem! Hiša je moja! Zemlja je moja!

ŽUPAN: Že dolgo ne več. Nič niste plačevali. Ne elektrike, ne kredita za popravilo strehe, ne vode, ne cestarine, ne zemljiškega prispevka. Nič.

JOŽA: Oba sva bila v službi. In sva plačevala.

ŽUPAN: Ko pa nista več, je pa banka vzela. Banka je prodala.

MARIČI: Za čokolado.

ŽUPAN: Na tujem ste.

MARIČI: Z lešniki.

JOŽA: Nisva imela več službe, obresti so pa rasle.

ŽUPAN: No, saj veš! Nisi tako neumna.

MARIČI: *Jaz* sem neumna. Vsi drugi so pametni, samo jaz sem neumna!

JOŽA: Ker si *ti* tovarno na kant spravil, vse odpustil, vse prodal, zato da si si lahko grad sezidal, jahto kupil. Pa sploh nimamo morja!

ŽUPAN: Tovarna je bila gnila. Nič dobička. Rudnik brez haska. Vsi, ki sem jih na cesto poslal, so se znašli. Samo vidva sta scagala. Ti zapila, se skurbala, Janez obvisel ...

JOŽA: Tvoj pomočnik je bil.

ŽUPAN: Tudi on bi lahko ...

JOŽA: ... pa je bil pošten.

ŽUPAN: Butast!

MARIČI: Samo *jaz* sem butasta. Vsi drugi so pametni.

ŽUPAN: Kar se pa jahte tiče, v akciji je bila. Star model.

JOŽA: Kaj hočeš? Ne bi sem gor prilezel, če ne bi kaj hotel.

ŽUPAN: Joža, dolina se razvija.

JOŽA: Spet si kradel.

ŽUPAN: Če ne bi bila handikepirana, bi se za te besede močno kesala.

JOŽA: Pred petindvajsetimi leti si isto rekel. *Dolina se razvija*. In si vse pokradel.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

ŽUPAN: Na poti ste.

JOŽA: Tvoji?

ŽUPAN: Na poti razvoja. Zgradili bomo kmečki turizem. Hotel. Točno tu, kjer stojim, bo recepcija.

MARIČI: Kje bo pa naša postelja?

ŽUPAN: Žičnica. Zimsko smučanje. Vlečnice na tri strani. Pokrit bazen. Pogled na dolino.

MARIČI: Bazen?

ŽUPAN: Tam pod slivo. Pa vse do ceste. Olimpijski. Zdravilišče. Svež zrak.

JOŽA: Presenečen boš.

MARIČI: Pod slivo.

ŽUPAN: Mislil sem, da je že vse urejeno. Pa je tista krava, referentka depresivna, raje v vodo šla. In tudi župnik Bonifacij je obljubil, da vas bo na izselitev pripravil.

MARIČI: Na nebesa!

ŽUPAN: Končno je to duhovnikova dolžnost, da za svoje ovčke poskrbi.

MARIČI: Izidor ovčice pase.

ŽUPAN: Pa je raje šel na Tajsko otroke spreobračat.

JOŽA: Ne grem iz svojega!

ŽUPAN: Moje je.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Mariči se zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

JOŽA: V službo me vzemi. Namesto referentke.

ŽUPAN: Nisi normalna.

MARIČI: *Jaz nisem normalna. Vsi drugi pa so.*

JOŽA: Iz prve roke vem, kako to gre. Vem, kako se počutiš, če si odrinjen, če si ogoljufan, če te vsi zapustijo, če si begunec v lastni dolini. Vse to vem in zato bi lahko dobro delala. Koristna bi bila. Ljudi bi razumela. Pomagala bi.

ŽUPAN: Nora si.

MARIČI: *Jaz sem nora.*

JOŽA: Na začetku nisem bila nora. Normalna sva bila. Oba. Delala sva v vinogradu, imela sva službo. Prijatelje. Avto. Kredit sva vzela. Dozidala sva hlev. Lepo nama je šlo. Dobila sva otroka. Punčko.

MARIČI: A mene?

JOŽA: Nekaj se je zapletlo. Popkovina okrog vratu. Voda v možgane. Pa nič hudega.

Izza kupa cunj vstane Janez.

JANEZ: Kakršen je, najin je!

JOŽA: ... je rekel Janez.

MARIČI: Pšč! Pšč!!

Janez spet izgine za kupom cunj.

JOŽA: In je šlo naprej. Kar lepo. Ne razkošno. Solidno. Oče, mama in prizadet otrok. Sveta družina! Blagor ubogim na duši, njihovo bo božje kraljestvo. Pa ni bilo ne božje ne kraljestvo. Nič je bilo. In je šlo vsak dan še bolj navzdol. Dokler se ni ustavilo. Udarilo ob dno. Ko se ustavi, se vse ustavi. Nekaj časa se trudiš, potem ti pa elektriko odklopijo. Ko se to zgodi, gre še bolj navzdol; misliš, da je dno *dno*, pa se pokaže še eno, še globlje dno. Podira se. Ves svet. Nate. Ne moreš se več izkopati, ne moreš več prilesti ven. Možgani te pečejo. Ne spiš več. Krivično se ti zdi. Vidiš strahove, kjer jih ni. Mrtvi prihajajo. Znoriš. Župan, če si reven, lahko znoriš. Nisi normalen, če si reven. Ljudje bežijo od tebe, ker smrdiš, ker ne moreš več prat, ker ni elektrike, ker je potok zmrznil, ker ni pralnega praška. In si nor. Reven tako zelo, da si nor. Čisto drugo pleme postaneš. Nisi iz tega vesolja, iz tega planeta, iz te doline. Vse je drugače. Druga pravila, druga država. Če si reven, si nor, in norost je nevidnost. Nihče te noče več videt, če si nor. Nihče te ne opazi, če si nor. In je v redu. Potopiš se v norost. V njej ostaneš. Za vedno. Razumeš, župan?

ŽUPAN: Ne.

JOŽA: Nočeš razumet.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

ŽUPAN: V dom greš. Ta mala dva pa v ustrezno oskrbo. Kaj bi še rada?

MARIČI: Čokolado.

ŽUPAN: Pridejo najprej z rešilcem. In policijo sem tudi naročil. Potem takoj pridejo buldožerji. *Rušitve d.o.o.* S šefom sva si že ogledala. Hišo in hlev v petih urah zrušijo. V sedmih pa vse pospravijo, do zadnje opeke. En krapák delavnik in konec. Razumeš?

JOŽA: Nočem.

MARIČI: Tudi jaz nočem.

ŽUPAN: Dosti mi je tega!

MARIČI: Hočem čokolado.

ŽUPAN: K vam romamo kot v božji hlev.

MARIČI: Nisi trije kralji. Dva premalo si.

ŽUPAN: In to zato, ker imamo vest! Ker nam ni vseeno za sočloveka, pa četudi je nemarna živina. Slabo vest imam, in prihajam sem. Pa ne vem, zakaj prihajam, zakaj imam slabo vest?!

JOŽA: Ker si pri meni spal, zjutraj si mi pa knjižico pri tajnici pustil. Nisi imel jajc, da bi me v oči pogledal in rekel: *Joža, odpuščena si!*

ŽUPAN: Ker sem dober človek! Zato prihajam! Dober kristjan. Samo zato. Ti si pa baba nehvaležna. Kot žival si.

JOŽA: Kdor je brez dela, postane žival.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

ŽUPAN: Hočem ti pomagat, pa mi ne bi bilo treba.

JOŽA: Spelji se!

MARIČI: In zunaj Izidorja pozdravi.

Mariči se zasmеji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

ŽUPAN: Grem. Nikoli več vas nočem videt. Država je naredila svoje. Tudi jaz sem naredil svoje.

JOŽA: Svoje in zase.

ŽUPAN: Preden bodo vse zravnali z zemljo, bom naročil, naj razkužijo. Lizol čez polijejo, deratizirajo, posipljejo apno, zakopljejo svinjarijo deset klafter globoko.

JOŽA: Amen!

MARIČI: Kamen!

Mariči se zasmеji.

Smeji se.

Smeji.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Smeji.

Se neha smejat.

ŽUPAN: Bolni ste. Húdo bolni.

Župan odide.

Joža in Mariči sami.

MARIČI: Prišel je, pa ni čokolade dal.

JOŽA: Ni bil trije kralji.

Joža in Mariči molčita.

Zreta predse.

Tišina je.

Belina dne sveti v hišo.

MARIČI: A misliš, da bojo kdaj prišli?

JOŽA: Bojo.

MARIČI: Brez treh kraljev ni božične zgodbe.

JOŽA: Tudi brez Kristusa je ni.

Joža in Mariči molčita.

Zreta predse.

MARIČI: Če pa bojo prišli, a bojo pomaranče prinesli?

JOŽA: Ničesar ne bojo prinesli. Tudi trije kralji so revni.

Mariči je razočarana.

Kar na jok ji gre, tako zelo je razočarana.

MARIČI: To je krivica!

JOŽA: Knjižico so jim dali.

MARIČI: A so potem brez službe?

JOŽA: In brez pomaranč. In brez čokolad.

MARIČI: Potem pa nima smisla, da sploh lazijo sem.

JOŽA: Nima.

Vstopi Izidor.

Koščene roke, dolgi lasje, žareče oči.

Izidor stoji sredi sobe.

Mariči se mu približa.

MARIČI: Pokaži roke!

Izidor ji pokaže roke.

MARIČI: Nisi jih umil!

JOŽA: Spet bo zemljo v posteljo nosil.

MARIČI: Izidor, ti si tako poreden fant. Te bom s pasom tepla!

JOŽA: Pusti ga. Grdo se je namučil.

MARIČI: Moj sin je.

JOŽA: Župan je bil težek in mesnat.

Izza kupa cunj vstane župan.

Zmedeno se ozira okoli.

ŽUPAN: Kaj se je zgodilo?

Izza kupa cunj vstanejo še poštar, Janez, Bonifacij in referentka.

POŠTAR: Se me spomniš, župan?

ŽUPAN: A me je kap zadela?

JOŽA: Izidor te je.

JANEZ: Tako mi je žal, tako mi je žal.

REFERENTKA: Skrbi me. Zelo me skrbi.

ŽUPAN: Proti avtu sem šel, ko me je usekalo.

BONIFACIJ: Letalska karta za Tajsko je šla v nič.

ŽUPAN: A je bila strela?

JOŽA: Sekira je bila.

POŠTAR: Se me res ne spomniš, župan? V volilni komisiji sem bil. Narobe sem glasove štel. Tebi v prid.

Župan zahlasta za zrakom.

ŽUPAN: Ne morem dihat. Ne morem ...

POŠTAR: Tako si mi naročil.

ŽUPAN: Rad bi se zbudil. *Moram* se zbudit! Moram!!

Joža se prestraši.

JOŽA: Joj, zemlja mu usta zasuva.

Župan zahlasta za zrakom.

ŽUPAN: Dihati! Moram ... moram ... Di-haaat!

MARIČI: Izidor, poreden fant si!

Župan zakrili z rokami, kot da odriva nekaj pred sabo.

ŽUPAN: Moja hiša, moja jahta, moj bazen ... Ven! Ven moram ...

JOŽA: Nisi dobro zadel, Izidor!

MARIČI: Zdaj pa izpod slive leze, Izidor!

JOŽA: Nazaj, nazaj! Izidor!!

Izidor steče iz hiše.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Bonifacij zanosno dvigne roke, kot da na prižnici oznanja začetek sodnega dne.

BONIFACIJ: Lazar vstaja! Ko vstane Lazar, se dvignemo vsi skupaj in gremo na Tajsco!

ŽUPAN: Dihati! Moram ... Di-haaat!

JANEZ: Žal mi je.

REFERENTKA: Skrbi me.

POŠTAR: Štirideset let sem pošto nosil.

Župan se duši in odriva zrak pred sabo, kot da je zemlja.

ŽUPAN: Ven! Ven moram ... Di-haaaat!

JOŽA: Kar slabo udariš, kar plitvo zakoplješ, vedno na plan leze.

POŠTAR: In se me res ne spomniš, župan?!

MARIČI: Izidor ovčice pase.

POŠTAR: Nehvaležni prasec si, župan!

MARIČI: Kar ne popase, pa črvi pojejo.

Župan na široko odpre oči in usta.

Hlasta za zrakom.

Vsi ga gledajo.

Vsi ga gledajo.

Župan končno zapre usta in oči.

Si oddahne.

Obmiruje.

ŽUPAN: Zdaj je v redu. V redu je.

JOŽA: Hvala bogu!

ŽUPAN: Mrtev sem.

JANEZ: Žal mi je.

REFERENTKA: Skrbi me.

BONIFACIJ: Na veke vekov ...

POŠTAR: Razočaran sem.

BONIFACIJ: Amen!

MARIČI: Kamen!

Joža ima vsega dosti.

JOŽA: Zdaj jih pa naženi, Mariči! Ne bom še na božični dan jamranje poslušala.

Mariči se zažene v Bonifacija, Janeza, poštarja, župana in referentko.

MARIČI: Pšč! Pšč!! Pšč!! Stran, stran! Pšč!! Straaaan sem rekla!! Pšč!

Vsi izginejo za kupi cunj in stare šare.

Spet mir.

Bela svetloba dne belo lije v prostor.

MARIČI: Kaj bomo pa zdaj?

JOŽA: Nič.

MARIČI: Nič?

JOŽA: Čakali bomo.

MARIČI: Na kaj?

JOŽA: Da spet kdo pride.

MARIČI: Zemlje nam bo zmanjkalo.

JOŽA: Zemlje ne zmanjka. Prej ljudi.

MARIČI: In ko zmanjka ljudi?

JOŽA: Potem je v redu. Svet se zaceli.

Vstopi Izidor z lopato v eni roki in s sekiro v drugi.

Nekaj časa stoji sredi hiše.

Joža in Mariči ga gledata.

Izidor gre v kot hiše in odvrže lopato in sekiro.

Lopata in sekira grdo zaropotata, ko padeta na tla.

MARIČI: Utrujen je.

JOŽA: Garal je.

MARIČI: Otrok je še.

JOŽA: Vzemi ga v naročje!

Mariči stegne roke proti Izidorju.

MARIČI: Pridi, Izidor, danes si bil tako priden fant.

Izidor gre k Mariči.

Leže ji v naročje.

Leži ji v naročju in zapre oči.

Mariči ga rahlo ziba.

Joža stoji zraven.

JOŽA: Tako, pa smo.

MARIČI: A misliš?

JOŽA: Božična zgodba.

MARIČI: Nismo. Samo tako zgledamo.

JOŽA: Butasta si. To je.

MARIČI: Nismo v jaslih. V mrzli hiši smo. Jaz nisem Marija. Mariči sem. In ti nisi Jožef. Joža si. Izidor ni Jezus. Ampak njemu je vseeno. In vse je pomešano. Ne moremo se niti igrat, da smo. Ker nismo.

JOŽA: Neumna si.

V naročju ziblje Izidorja.

Izidor spi.

MARIČI: V peklu smo, ki zgloda, kot da so nebesa.

JOŽA: Prizadeta si.

Mariči se zelo razburi.

Zakriči na ves glas.

MARIČI: Ja, *jaz* sem prizadeta, vse drugi pa spite!!

JOŽA: Spet imaš napad.

Mariči kriči.

MARIČI: Vsi spite!! Izidor spi! Ovčic se je napasel. Jožef spi stoje! Ne ve, da otrok ni njegov. Marija spi, ne ve, da bo nekoč kraljica! Sanja se ji ne! Ves svet spi! In čaka. Čaka, da bo spet vse dobro samo od sebe. Kot koža, ki se zaceli, sama od sebe. Kot travnik, ki se zaraste, sam od sebe. Čakamo. Čakamo na čokolado. Upamo, da bo z lešniki. Ali pa vsaj na pomaranče. Pa jih ne bo!!

Joža nemo strmi v Mariči.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Mariči kriči.

MARIČI: Same od sebe se luknje na nebu ne bojo zarasle z zvezdami! Ne, ne bojo se!! Jaz sem hendikipirana in vseeno vem, da odtrgana noga ne zraste nova! Nič se ne spremeni samo od sebe!! Vse moraš sam!! Če hočeš, da se svet spremni, ga moraš zalivat! S krvjo ga moraš!! S krvjo!!

Mariči utihne.

Mariči nemo strmi v Jožo.

Joža nemo strmi v Mariči.

Izidor spi v Maričinem naročju.

JOŽA: Bedarije govoriš.

MARIČI: Zibljem dete.

JOŽA: Poj mu raje kaj.

MARIČI: Ne morem.

JOŽA: Zakaj ne?

Mariči molči.

Mariči razmišlja.

Mariči se domisli.

Mariči tiho zajoka.

©Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MARIČI: Preveč sem žalostna.

Nekaj časa se ne zgodi nič.

Samo Mariči ziblje Izidorja v naročju.

Samo Mariči tiho, komaj slišno joka.

Bela svetloba, ki lije skozi okno, miruje.

MARIČI: Za sedem žalosti sem preveč žalostna!

Mariči neha komaj slišno jokati.

Mariči ziba Izidorja.

Joža ju gleda.

Potem se Mariči zasmeji.

Smeji se.

Smeji.

Smeji.

Se neha smejat.

Izidor spi v Maričinem naročju.

Nič se ne zgane.

Bela svetloba še kar naprej belo lije v hišo.

Potem Joža počasi, s težkim, šepajočim korakom, odide proti lestvi, ki vodi k loputi v stropu. Prične se vzpenjat po klinih lestve. Vzpenja se težko. Vzpenja se počasi. Težka je pot v nebesa, še težja na podstrešje. Zdi se nam, da ne bo nikoli prilezla na vrh ...

Na vrhu, tik pod stropom, potisne loputo na podstrešje. Počasi, zelo težko zleze na podstrešje. Ena noga ji nagaja. Noče ubogat. Končno izgine na podstrešju.

Nekaj časa se ne zgodi nič.

Mariči ziblje Izidorja.

Potem se loputa na stropu zaloputne.

In je tema.

KONEC